

Terveet kunnat ja One Health

WHO:n European Healthy Cities -verkoston poliittinen kannanotto

Yhteyshenkilö: Tanja Tasala

Terve Kunta -verkoston koordinaattori

tanja.tasala@thl.fi

Puh/tel +358 29 524 8121

www.thl.fi/tervekunta

Terveyden ja hyvinvoinnin laitos**Institutet för hälsa och välfärd****Finnish Institute for Health and Welfare**

PL / PB / P.O. Box 30

FI-00271 Helsinki, Finland

Puh/tel +358 29 524 6000

thl.fi

Lisenssi: CC BY-NC-SA 3.0 IGO

ISBN 978-952-408- 097-2 (verkko)

<http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-408-097-2>

THL M 340/2023

Käännös on epävirallinen ja sitä on osittain muokattu Suomen Terve Kunta -verkostolle sopivaksi.

Tätä käännöstä ei ole tuottanut Maailman terveysjärjestö (WHO). WHO ei ole vastuussa käännöksen sisällöstä tai tarkkuudesta. Alkuperäinen englanninkielinen versio on ainoa sitova ja autenttinen versio tekstistä: Annual business meeting and technical conference 2022: local-level policy recommendations: operationalizing a One Health approach: political statement of the WHO European Healthy Cities Network. License: CC BY-NC-SA 3.0 IGO.

Kaikki lisenssin alaisuudessa syntyneet riidat ratkaistaan World Intellectual Property Organization sovittelusääntöjen mukaan. <http://www.wipo.int/amc/en/mediation/rules/>

WHO:N EUROPEAN HEALTHY CITIES -VERKOSTON POLIITTINEN KANNANOTTO

Me, 22.–24. marraskuuta 2022 kokoontuneet kuntien ja kaupunkien johtajat ja poliittiset edustajat, vahvistamme sitoutumisemme Healthy Cities -verkoston arvoihin ja periaatteisiin.

Covid-19-pandemia on muistuttanut meitä kansanterveyteen liittyvien nykyisten haasteiden monimutkaisuudesta. Näihin haasteisiin yksikään sektori, sidosryhmä, kunta tai maa ei voi vastata yksin, emmekä voi ratkaista niitä toisistaan erillään. Haasteet edellyttävät monialaista lähestymistapaa ja useiden sidosryhmien välistä yhteistyötä. Toisin sanoen yhteiset haasteet edellyttävät yhteisiä ratkaisuja ja toimia.

One Health on määritelmänsä mukaan lähestymistapa, jonka tavoitteena on tasapainottaa ja optimoida ihmisten, eläinten ja ekosysteemien terveyttä kestävällä tavalla. One Health-lähestymistapa edellyttää, että kaikkien toimijoiden on edistettävä yhteistyössä hyvinvointia kestävän kehityksen tavoitteiden periaatteiden mukaisesti. One Health ei ole uusi konsepti, mutta se on päivitettävä 2000-luvulle huomioimalla ihmisten, eläinten ja ympäristön terveyden keskinäisen riippuvuuden merkitys ja samanaikaiset kasvavat ympäristömuutokset.

One Health -lähestymistapa on herättänyt kiinnostusta ja se on saanut runsaasti poliittista huomiota Covid-19 pandemian jälkeen. One Health -lähestymistapa on nyt näkyvästi esillä G7:n, G20:n ja Euroopan unionin painopisteissä ja useiden Yhdistyneiden Kansakuntien järjestöjen työssä. WHO:n yleiseurooppalaisen terveyden ja kestävän kehityksen komitean suositukset ovat vahvistaneet WHO:n Euroopan alueen jäsenvaltioiden sitoutumista One Health -lähestymistavan käyttöönottoon kansallisella, alueellisella ja paikallisella tasolla. On todettu, että One Health -lähestymistapa voi olla kustannustehokas terveyden edistämiseksi, tautien ennaltaehkäisyssä ja varautumisessa, sairauksien hoitamisen sijaan. Tässä lähestymistavassa hyödynnetään vahvasti hyvinvointitaloutta. Sen tavoitteena on suunnata resursseja monialaisiin lähestymistapoihin, jotka tuottavat paitsi hyvinvointia myös yhdenvertaisuutta, osallisuutta ja kestävyyttä.

Covid-19-pandemia on edelleen haaste, jonka loppua ei ole vielä näkyvissä. Pandemia on muistuttanut meitä myös siitä, miten tärkeää on puuttua uudelleen aiemmin tiedossa olleisiin eroihin terveyden jakautumisessa ja väestöryhmien terveyden taustatekijöissä. Näihin tekijöihin puuttuminen parantaa meidän selviytymiskykyämme ja valmiuttamme kohdata uusia haasteita. Vaikka tautitaakka eurooppalaisissa yhteiskunnissa liittyy suurelta osin tarttumattomiin tauteihin, Covid-19-pandemia on tuonut esiin uusien tartuntatautiin mukanaan tuomia mahdollisia haitallisia vaikutuksia yhteiskunnalle. Näinä haastavina aikoina ihmisten toimeentulo ja terveys, mielenterveys mukaan lukien, ovat kärsineet laajasti ja usein suhteettomasti.

On välttämätöntä, että edistämme vaikutuslähtöisiä toimia ja sijoitamme One Health -lähestymistapaan koskemaan paikallistasoa, hyödyntäen aina parhaita saatavilla olevia tietoja, näyttöä ja käytäntöjä. Tämä edellyttää, että edistetään rohkeampia paikallisia toimintapolitiikkoja, vahvempaa hallintoa ja sektorien välistä koordinoitua. Lisäksi edistetään tietojen jakamista ja lisätään investointeja tutkimukseen, inhimillisiin valmiuksiin sekä fyysiseen infrastruktuuriin. Näin voidaan ehkäistä tulevia pandemioita ja valmistautua tehokkaisiin toimiin terveys- ja ympäristöuhkien toteutuessa ja kansanterveyteen liittyviin pitkän aikavälin haasteisiin WHO:n Euroopan alueella.

Me tiedostamme One Health -lähestymistavan ja WHO:n Euroopan Healthy Cities-verkoston vaiheen VII keskeisten teemojen välisen yhteyden. Nämä teemat ovat ihmiset (people), paikka (place),

**Terve Kunta
-verkosto**

Finnish Healthy Cities Network

osallistuminen (participation), rauha (peace), hyvinvointi (prosperity) ja planeetta (planet). Näin ollen pidämme toimiemme lähtökohtana kaupunginjohtajien Kööpenhaminan konsensuslausumaa: ”Healthier and Happier Cities for All” ja vahvistamme sitoutumisemme kuuteen keskeiseen teemaan, ja että toimintapolitiikkamme perustuu niihin.

Sitoudumme ottamaan One Health -lähestymistavan käyttöön paikallistasolla noudattamalla elintarvikkeita, ympäristöä, terveydenhuoltojärjestelmiä ja terveysosaamista koskevaa kestävän kehityksen ohjelmaa sekä tiedostamalla, että kestävä ja terveellinen tulevaisuus edellyttää vankkoja kumppanuuksia ja yhteistyötä. Me näemme, että One Health -lähestymistavan käyttöönotto koko Euroopan alueella on olennainen askel kuntien, sektorien ja sidosryhmien välisen yhteistyön ja koordinoinnin vahvistamiseksi paikallistasolla.

Kunnilla on olennainen rooli kestävän kehityksen tavoitteiden saavuttamisessa. Lisäksi kunnat ovat ratkaisevia muutoksentekejiä One Health lähestymistavan käyttöön ottamisessa. Healthy Cities -verkosto johtaa esimerkillään asiantuntemuksella sektorirajat ylittävästä työstä. Koska toimia toteutetaan paikallistasolla ja paikallishallinnot ovat lähimpänä kansalaisia, on niillä siten kaikkein välittömin ja näkyvin vaikutus kansalaisten elämään. Kuntien on tehostettava käynnissä olevia toimia ja toimittava nyt.

Me kuntien ja kaupunkien poliittiset edustajat tiedostamme, että on ratkaisevan tärkeää, että kunnat ja kaupungit ovat mukana toimijoina, yhteisöjä lähimpänä olevina hallintoyksikköinä ja ihmisten elinympäristöjen muokkaajina One Health -mallin käyttöönotossa. Näin voidaan vahvistaa kansanterveyttä paikallistasolla, parantaa väestöryhmien selviytymiskykyä, tehostaa valmiutta ehkäistä tulevia kriisejä, varautua ja reagoida niihin. Esitämme seuraavat suositukset One Health -lähestymistavan käyttöön ottamiseksi paikallistasolla.

ENNALTAEHKÄISY

1. Kartoitetaan, uudistetaan ja laajennetaan nykyisiä One Health -aloitteita ja -verkostoja paikallistasolla: toteutetaan paikallistason kuulemisia sellaisten aloitteiden kartoittamiseksi, joissa yhdistetään onnistuneesti ihmiset, eläimet ja ympäristön kattavan lähestymistavan monitieteiset ja sektorien väliset näkökohdat terveydenhuoltojärjestelmässä ja sen ulkopuolella. Tunnustetaan, edistetään ja kehitetään näitä aloitteita.
2. Lisätään One Health -lähestymistapaan liittyvää osaamista kaikilla tasoilla: Varmistetaan One Health -lähestymistavan ymmärtäminen ja tiedostaminen kehittämällä ja levittämällä terveys- ja turvallisuustietoa eri sektoreilla. Laaditaan valmiuksien kehittämistä koskevia aloitteita, joissa One Health -lähestymistavat sisällytetään koulutukseen, ja keskitytään erityisesti ihmisten, eläinten ja ympäristön terveyden väliseen liittymäpintaan. Edistetään hyvien käytäntöjen jakamista.
3. Investoidaan tutkimukseen ja tietoon kaikilla sektoreilla: Jotta elintarvike- ja eläinperäisiä tautiepidemioita sekä mikrobilääkeresistenssiin liittyviä ongelmia voidaan havaita, torjua ja ehkäistä tehokkaasti. Jaetaan epidemiologisia tietoja ja laboratoriotietoja sektorien välillä useilla hallinnon tasoilla. Viranomaisten, tutkijoiden ja paikallistason eri sektorien toimijoiden tulisi yhdessä selkeyttää rooleja ja vastuualueita yhteisten toimien toteuttamiseksi tarpeen mukaan.

VARAUTUMINEN

4. Vahvistetaan One Health -lähestymistavan sosiaalista osatekijää: kehitetään yhteisöllisen toiminnan mekanismeja, joilla käsitellään ihmisten, eläinten ja ympäristön välistä yhteistä liittymäpintaa. Kuunnellaan ja käytetään paikallisia näkökantoja ja toimitaan niiden pohjalta luottamuksen rakentamiseksi sekä yhteisön terveyden ja hyvinvoinnin kehittämiseksi yhdessä.
5. Vahvistetaan kuntien selviytymiskykyä: johdetaan kuntien selviytymiskyvyn vahvistamista edistämällä kuntien eri toimijoiden välistä yhteistyötä ja tekemällä yhteistyötä yksityisen sektorin sidosryhmien ja yhteisöjen johtohenkilöiden kanssa. On ratkaisevan tärkeää investoida ja käyttää resursseja tavoilla, jotka tuottavat väestön ja yhteiskunnan hyvinvointia. On myös tärkeää ottaa käyttöön infrastruktuuripolitiikat ja -strategiat, joilla suojellaan kuntia haavoittuvuudelta, ympäristöön liittyviltä stressitekijöiltä ja äärimmäisten sääolojen, kuten helleaaltojen, tulvien ja pakkasten, ja energiapulan aiheuttamalta epävarmuudelta ja autetaan kuntia sopeutumaan niihin sekä valmistaudutaan myös muuttoliikkeen lisääntymiseen.
6. Varmistetaan, että Healthy Cities -verkoston ohjausryhmä noudattaa One Health -lähestymistapaa: vahvistetaan monialaisia ohjausryhmiä varmistamalla, että mukana ovat olennaiset sidosryhmät ja päätöksentekijät (terveydenhuolto-, ympäristö-, eläinlääkintä- ja elintarviketurvallisuussektori). Tunnistetaan hyvät käytännöt ja lisätään saavutettujen tavoitteiden ja päämäärien näkyvyyttä.

EDISTÄMINEN

7. Edistetään elintarvikejärjestelmien muutosta: edistetään ja tuetaan elintarviketuotannon ja kulutuksen siirtymistä kohti kestävämpää ja tasapuolisempaa mallia. Laaditaan ja esitellään tuottajille ja vähittäiskauppiaille ratkaisuja terveellisempien, kestävämpien ja paikallisten valintojen helpottamiseksi sekä lisätään tietoisuutta tarjoamalla tietoa ja ottamalla käyttöön paikallisia elintarvikemerkintöjä.

**Terve Kunta
-verkosto**

Finnish Healthy Cities Network

8. Edistetään terveellistä kuntasuunnittelua: sisällytetään One Health -lähestymistapa kuntasuunnitteluun. Tehdään terveellisestä käyttäytymisestä helppo valinta ja edistetään yhtäläisiä mahdollisuuksia. Investoidaan biologiseen monimuotoisuuteen luomalla laadukkaita viher- ja vesialueita. Esitellään kuntien rakennuttajille parhaita käytäntöjä kohtuuhintaisten asuntojen sekä kestävämpien kaupunkien kehittämiseksi.

9. Edistetään hankkeita ja kumppanuuksia: Juhlistetaan saavutuksia ja välitavoitteita, jotka on saavutettu One Health -lähestymistavan täytäntöönpanon myötä. Lisätään näkyvyyttä viestinnän avulla ja jaetaan saavutuksia ja haasteita verkostoissa keskustelujen avaamiseksi ja palautteen saamiseksi.

MUUTOS

10. Muutetaan yhteistyötä hallintoalueiden välillä ja useilla hallinnon tasoilla: Tehdään yhteistyötä kaikkien paikallishallinnon sektoreiden kanssa, jotta One Health -lähestymistapa voidaan sisällyttää useille hallinnon tasoille, mukaan lukien paikalliset, alueelliset ja kansalliset viranomaiset.